

به نام خدا

مصاحبه آقای دکتر عباس نوروزی با آقای دکتر اسماعیل شهبازی به مناسبت برگزاری چهارمین کنگره ترویج و آموزش کشاورزی ایران در ۲۸ و ۲۹ شهریورماه ۱۳۹۱ در پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران - کرج^۱

پرسش اول: نقش کنگره و دیگر نشست‌های علمی ترویج در توسعه کشاورزی و روستائی چیست؟ پاسخ یکم:

علی‌الاصول فلسفه وجودی هرتشکل علمی، مبتنی بر ضرورت وجود یک پایگاه علمی مستند و پایدار به منظور گردهم‌آوری کارشناسان و متخصصان هر رشته برای طرح مسائل تخصصی نوظهور و انتقال یافته‌های علمی با استفاده از راه و روش‌های گوناگون و از جمله :

(۱) برگزاری نشست‌های ادواری از گونه گفتمان‌های فردی و مباحثات گروهی و همایش‌های تخصصی

مانند سمپوزیوم و کنفرانس و سیمینار و کنگره و مانند این‌ها، و (۲) چاپ و نشر یافته‌های پژوهشی و ترویج و تنفیذ توصیه‌های علمی به صورت‌های خلاصه مقالات،

مجموعه مقالات، و کتاب و کتابچه و نشریه و بولتن بصورت‌های حقیقی و مجازی، و

(۳) برگزاری دوره‌های بازآموزی و نوآموزی و آموزش‌های تکمیلی آزاد و کارگاه‌های آموزشی و میزگردها و بازدیدهای میدانی و گردش‌های علمی و تشکیل جلسات «طوفان اندیشه» برای نقد و بررسی و نظریه‌پردازی و نیز، تحلیل محتوایی گزارش‌های نهائی ارزشیابی فعالیت‌های آموزشی و ترویجی، و

(۴) تعامل و مشاوره بامسؤلان و متخصصان و کارشناسان قوه مجریه در سطوح محلی و منطقه‌ای و ملی و هم چنین، با نمایندگان اعضای- کمیسیون کشاورزی و دیگر کمیسیون‌های ذیربط در مجلس شورای اسلامی، و نیز،

(۵) مشاوره و تبادل نظر با اندیشمندان و نظریه‌پردازان و مسؤلان و متخصصان نهادها و ارگان‌های تخصصی بین‌المللی در زمینه‌های ترویج و توسعه کشاورزی و آبادانی و عمران روستائی،

^۱ - به نقل از خبرنامه چهارمین کنگره ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران، صفحه ۲، شهریورماه ۱۳۹۱، مصاحبه‌گر: دکتر عباس نوروزی

تحقق‌پذیر می‌باشد.

بدین‌سان، برگزاری این‌کنگره در شمار یکی از راه و روش‌های عملی و امکان‌پذیر و نیز، متداول در همهٔ انجمن‌های علمی دیگر، از جمله مؤلفه‌های واجب‌الوجود برای اطمینان از حیات فعال این تشکل علمی است - که اگر غیر از این می‌بود، امروزه می‌باید در جوار یک انجمن غیر فعال، و ای بسا «در حالِ اِغما»، افسوس می‌خوردیم!

افزون بر این، فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی یک انجمن علمی - از گونه‌های پنجگانه‌ای که در بالا نام برده شدند - در واقع عمل مقدم‌ترین سرمایه‌گذاری مفید و مؤثر در آموزش و پرورش نیروی انسانی لازم در مراتب و رده‌های مختلف در فرایند توسعه کشاورزی و آبادانی و عمران روستائی است. و بدیهی‌است که برآیند سرمایه‌گذاری‌های انسان - محور، همواره پیش‌نیاز تحول و توسعه و تکامل واقعی و حقیقی در هر یک از جوامع انسانی است. در نتیجه، به تبع و در پی سرمایه‌گذاری‌های انسان - محور با استفاده از راه و روش‌های متداول در انجمن‌های علمی است که بازده سرمایه‌گذاری‌های مالی و فیزیکی برای حفظ منابع خاک و آب و افزایش تولید در کشاورزی همواره پایدار و مفید و مؤثر می‌نمایاند.

کنگرهٔ ترویج و آموزش کشاورزی، به مثابه هر کنگرهٔ علمی دیگر، یافته‌های پژوهشی و نتایج حاصل از مطالعات نظری و پیمایش‌های میدانی اعضای خود و دیگر اندیشمندان علاقه‌مند را که در فاصلهٔ برگزاری دو کنگره (۸۸ و ۹۱) تهیه و تدوین و بعضاً در گردهمائی‌های آکادمیک (مانند جلسات طرح مسئلهٔ مخصوص و دفاع دانشجویان از پایان نامه‌های دورهٔ تحصیلات تکمیلی خود) بحث و بررسی و تکمیل شده‌اند، در معرض آگاهی و نقد و بررسی مخاطبان قرار داده و در جریان نشر می‌گذارند. بدین ترتیب، بسادگی می‌توان درک کرد که هرچه توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان و مجریان و مدیران به میزان بیشتر و بیشتری معطوف محتوای مقالات ارائه شده در یک کنگرهٔ تخصصی باشد و با دیدی پرسشگرانه و نقادانه بر آن‌ها متمرکز شوند، چه اندازه در کیفیت برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه کشاورزی و عمران روستائی اثربخش خواهند بود. ضمن این‌که، در نتیجهٔ عطف توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان و مجریان و مدیران برنامه‌ها و پروژه‌های توسعه کشاورزی و عمران روستائی، روز به روز بر کمیت و کیفیت فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی در انجمن‌های علمی نیز افزوده خواهد شد. همچنان‌که به تعداد حامیان و طرفداران پژوهش‌های «مشتري - مدار» هم، همواره افزوده خواهد شد.

پرسش دوم: انتظارات از چهارمین کنگرهٔ ترویج و آموزش کشاورزی چیست؟

پاسخ دوم: تمام شرکت‌کنندگان در این کنگره، اعم از کسانی که با مقاله و یا بدون مقاله شرکت کرده‌اند، انتظاراتی دارند و متوقع هستند که آن انتظارات و توقعات به نحوی مطلوب برآورده شود. دامنه این انتظارات و توقعات وسیع و از انواعی گوناگون هستند. مثلاً تعدادی از شرکت‌کنندگان

ممکن است به حق انتظار داشته باشند که امسال که سال «تولید ملی» اعلام شده است، و با توجه به این که نظام کشاورزی ایران اولاترین و اصل-ترین و پراهمیت ترین بخش «تولید ملی» به شمار می آید، در یکی از جلسات افتتاحیه و یا اختتامیه آن وزرای جهاد کشاورزی و علوم و تحقیقات و فناوری و تعاون و کار و رفاه اجتماعی و رئیس دانشگاه تهران و رئیس انجمن ترویج و آموزش کشاورزی ایران میزبانان رئیس جمهوری و یا معاون اول او (برای قرائت پیام ریاست جمهور) در این کنگره باشند. بلکه این حضور به عنوان مقدمه ای از عنایت و اعتنای دولتمردان به بخش کشاورزی و نیز به حوزه های علوم کشاورزی و منابع طبیعی کشور، نویدی برای دلگرم تر شدن مولدان روستائی به تولید بیشتر و با کیفیت تر و انگیزه ای برای تحصیل جوانان در رشته های مختلف کشاورزی و منابع طبیعی باشد.

و در عین حال، سازمان صدا و سیما یا آن طور که امروزه مصطلح شده، رسانه ملی هم برای اثبات عطف توجه خود به بخش کشاورزی و به انگیزه مزید اطلاع رسانی به جامعه اکثریتی مولدان کشاورزی ایران که همانا روستائیان می باشند، سخاوتمندانه اخبار و اطلاعات مربوط به برگزاری این واقعه مهم در این سال مهم را به طور کافی و وافی پوشش خبری بدهد. تا بلکه با نشر جستارها و چالش های مطرح شده در طول نشست های چهارمین کنگره ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی ایران، تحلیل ها و تفسیرهای صاحب نظران و اندیشمندان در باره سرنوشت بخش کشاورزی و اشتغال میلیون ها مولد روستائی و عشایری ایران زمین را مستنداً در معرض آگاهی عموم بگذارند.

افزون بر این ها، در جوار ده ها انتظار و توقع دیگر از کنگره چهارم، اینجانب باز هم انتظار دارد که تعدادی از رهبران و مددکاران و خبرگان روستائی نیز در این کنگره شرکت داده شوند و از یکی از نمایندگان ایشان هم درخواست شود تا در یکی از جلسات افتتاحیه و یا اختتامیه کنگره، بیانیه ای قرائت کند. آخرین و بلکه مهم ترین انتظار این است که این کنگره به مثابه دیگر کنگره ها، بر مبنای مقالات ارائه شده و جمع بندی های حاصل از سخنرانی ها و میزگردها و پانل ها، «توصیه نامه ای» با شرکت نمایندگان ارائه دهندگان مقالات و اعضای کمیته های علمی و اجرایی و نیز، تنی چند از نمایندگان رهبران و مددکاران و خبرگان روستائی شرکت کننده در این کنگره صادر و به طور حقیقی و مجازی طبع و نشر دهند و از طریق انجمن ترویج و آموزش کشاورزی ایران به تمام مقامات ذیربط در دستگاه های مجریه و مقننه ابلاغ نمایند. و مهم تر این که، اعضای کمیته تدوین «توصیه نامه» کنگره چهارم به طور پیوسته تا کنگره بعدی، با نظارت و حمایت هیأت مدیره انجمن ترویج و آموزش کشاورزی، پیگیر طرح و اجرای «بیانیه یا توصیه نامه» ارائه شده تا کنگره بعدی باشند.

پرسش سوم: آسیب هایی که این کنگره را تهدید می کنند چیست؟

پاسخ سوم: اولین عارضه آسیب‌رسانی به نتایج حاصل از این کنگره این است که دستگاه‌های مورد انتظار برای پذیرش و بکار بستن توصیه‌ها و دستورالعمل‌ها و نکات عملی و امکان‌پذیر مندرج در مقالات ارائه شده و نیز، در جمع بندی‌های حاصل از سخنرانی‌ها و میزگردها و پانل‌های برگزار شده که نهایتاً به صورت «**بیانیه یا توصیه نامه کنگره چهارم**» ارائه شده است را، حسب میل و سلیقه و به اختیار خود نپذیرند و توجه و عمل به آن را طبق معمول به فراموشی بسپارند. هم‌چنان‌که بارها و بارها در چند دهه اخیر با همین گونه اختیارداری‌های سلیقه‌ای مقامات رده‌بالای مدیریت اجرایی-کشور، نظام تشکیلاتی ترویج کشاورزی دچار دگرگونی‌هایی حاد و ناهماهنگ شده است. این عارضه مهلک هم ناشی از این کمبود دردناک-است که ترویج کشاورزی در سرزمین مقدس ایران - که تولید اُلا و اصل و هم‌اش از بخش کشاورزی و به دست میلیون‌ها مولّد پاک نهاد و بردبار و کم-توقع روستائی و عشایری بدست می‌آید - فاقد قانون مصوب مجلس است. و چون چنین است، هر مسؤولی در هر دولتی که هر از چندسال به قدرت می‌رسد، به راه و روشی دلخواه، به نوعی با نظام و مکتب آموزشی ترویج عمل می‌کند. و در نتیجه، ترویج در دهه‌های اخیر از ارائه خدمات آموزشی شایسته ظرفیت‌های والای مولّدان روستائی بازمانده است. و لذا، اگر منشأ این آسیب از بین نرود، این عارضه آسیب‌رسانی هم‌چنان به آسیب‌رسانی ادامه خواهد داد. و براین مبنی، امید است که اصل ضرورت قانون‌دار کردن نظام و مکتب آموزشی ترویج در «**بیانیه یا توصیه نامه کنگره چهارم**» درج گردد و به توسط کمیته پیگیری «**بیانیه یا توصیه نامه**» و زیر نظر و حمایت دائمی هیأت مدیره انجمن ترویج و آموزش کشاورزی ایران تا حصول نتیجه مثبت نهائی به طور مجدانه و مسؤانه ردگیری شود تا مبدأ و منشأ این آسیب مهلک هم از بین برود.

و آخرین پرسش در مصاحبه در باره کنگره چهارم ترویج و آموزش کشاورزی :

پرسش چهارم : نظر شما درباره آینده مکتب آموزشی ترویج و مناسب ترین رهیافت برای تداوم آن چیست؟

پاسخ چهارم: چون در این زمینه به تفصیل در نشریه مروج به شماره های ۹۴، ۹۵، ۹۶ و ۹۷، و اخیراً در شماره ۳۳ فصلنامه سازمان نظام مهندسی کشاورزی و منابع طبیعی مصاحبه کرده ام، به طور اجمال بیان می شود که: **مناسب ترین الگو، الگوی بومی ترویج جهادی است که آمیزه تکامل یافته ای از نظام های بومی ترویج در سال های پیش و پس از انقلاب در ایران است (ص ۱۸).** چه آن‌که: رسالت ترویج، اصالتاً در توانمندسازی توده های نیروی انسانی نهفته است که با تبدیل شدن به سرمایه انسانی، نمود پیدا می‌کند و منجر به ایجاد ارزش افزوده در ذات مولّدان روستائی می گردد(ص ۱۸). و چه بهتر که در این

مجال کم، برای پاسخ مفصل‌تر به این پرسش مهم، به منابع مذکور مراجعه گردد.

- به نقل از خبرنامه چهارمین کنگره ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی
ایران، صفحه ۲، شهریورماه ۱۳۹۱، مصاحبه‌گر: دکتر عباس نوری